

COLUMN – Zaterdag Live 12 mei 2018 - Columnist: Henny van der Most

Smart City

Smart City, iedere keer als ik de term hoor bekruipt me een hoog Science Fiction gevoel. Alleen niet in de verre toekomst maar in het nu, het heden.

Het is waar, we staan voor grote uitdagingen in onze maatschappij, een verregaande digitalisering, de verstedelijking, klimaatverandering, een rap veranderende arbeidsmarkt, mobiliteit en uitputting van grondstoffen. En alles komt tegelijk, alles moet de komende 3 tot 5 decennia opgelost worden. We staan voor de grootste maatschappelijke sociale en economische verandering die de mens ooit heeft meegemaakt lijkt het. Het verschil met eerdere maatschappelijke en sociale transformaties is dat dit een gedwongen evolutie wordt, afgedwongen door onze eigen kortzichtigheid en hebberigheid in ons recente verleden. De snelheid waarmee dit alles moet plaatsvinden baart me zorgen. Maatschappelijke en sociale evoluties gaan niet snel, als ze dat wel doen noemen we ze revoluties en die gaan over het algemeen gepaard met veel bloed en tranen.

Smart Cities is een concept van integrale aanpak waarin steden, wetenschap, bedrijven, overheid en o ja ook de burger in 1 of 2 generaties samen alle uitdagingen oplossen waar we voor staan en dan maak ik me toch echt zorgen over de burger. De overgrote meerderheid van de burgers heeft nog niet helder op het netvlies wat de uitdaging is, laat staan een idee over zijn of haar plek binnen deze transformatie. En als de burger achter blijft valt het hele concept in het water. Ik maak me zorgen over de euforie rondom het Smart City concept als zaligmakende oplossing. Ik zie heel wat haken en ogen in het Smart City concept. Er is een enorme discrepantie tussen de exponentieel groeiende digitalisering en klimaatverandering. Waar ik niets over hoor is dat de digitalisering wereldwijd op dit moment al zorgt voor meer CO2 uitstoot dan het luchtverkeer. Waar ik niets over hoor is dat exponentiële groei van de digitalisering een enorme toename van gebruik van zeldzame grondstoffen betekent.

En dan: De economie moet groeien: hoe doen we dat? Tot nu toe altijd door de consumptie te verhogen. Ook op dit moment zien we dit patroon, de economie trekt aan dus de burger moet gaan uitgeven. In het Smart City concept groeit de economie snel en duurzaam, wat doet de burger met dit geld? Want dat staat er aan het eind van de rit, de pot met goud die verteert moet worden, het vakantiereisje naar verre oorden al dan niet virtueel, de nieuwste smartphone vol zeldzame grondstoffen, meer van alles al dan niet gedeeld geconsumeerd. Een verandering richting deel en ruileconomie kan de druk op grondstoffengebruik verlagen maar als die ene deellauto net zoveel kilometers maakt als die 5 eigen auto's bij elkaar maakt dit voor de uitstoot niet zoveel uit. Als we meer thuis gaan werken en hierdoor meer data verbruiken wat is de invloed hiervan op de CO2 uitstoot en grondstofgebruik? Wat is de invloed op ons sociale leven?

En economisch: Waar gaan die miljarden heen die we gaan betalen voor gebruik van spullen en diensten, gaan die naar de investerende elite?

Krijgen we een nog grotere tweedeling tussen de 'haves en have nots'?
Bouwen we onze economie om naar een volledig gebakken lucht economie?

Onderwijs: Meer, slimmer en langer leren. Hoe gaan we om met mensen die aan het maximum van hun leervermogen zitten? Laten we die achter in de vaart der volken? De afhankelijkheid van digitalisering zal ook onze kwetsbaarheid vergroten. Wat als de stroom uitvalt, wat als er een virus rondwaart? Dan zitten we niet alleen maar in het donker maar dan valt ons hele leven uit.

Maar het meest zit me dwars die schaalvergroting: Wat betekent grootschalig gebruik van technologie voor het individu, voor zijn privacy en vrije keuze op individueel bestaan. De snelle grootschalige aanpak om oplossingen te implementeren: dat betekent per definitie een versmalling van het aantal mogelijke oplossingen en aanpak, eenvormigheid dus.

De extrapolatie hiervan is een toekomstige wereld die geheel beheerst wordt door technologie en rationalisme. De mensen zijn gezond en gelukkig, oorlog en armoede kennen ze niet. De ironie is dat traditionele waarden niet langer bestaan, evenmin als de vrije keuze voor een individueel bestaan, waarmee ik weer terug ben in de Science Fiction, want dit werd al beschreven in 1932 in de dystrofische Science Fiction roman "The Brave new World" van Aldous Huxley.